

Co-funded by
the European Union

ВІДКРИТИЙ ОНЛАЙН КУРС

ФІНАНСОВА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА ПУБЛІЧНА ДОВІРА

2026

SNAU

University that
studies life

11.06.2026 15.50 EEST

*Альвіна
ОРЕХОВА*

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

Заняття 6

ESG, сталий розвиток та нефінансова прозорість у ЄС

Питання для розгляду

1. Концепція сталого розвитку та її значення для сучасного суспільства
2. Екологічна, соціальна та управлінська відповідальність бізнесу
3. Нефінансова звітність як інструмент забезпечення прозорості діяльності компаній
4. Європейські вимоги до розкриття інформації у сфері сталого розвитку
5. Надання впевненості щодо нефінансової звітності та інформації зі сталого розвитку
6. Значення нефінансової прозорості для зміцнення суспільної довіри

1. Концепція сталого розвитку та її значення для сучасного суспільства

Гене́за концепції: від екологічної кризи до глобальних цілей

Рік	Подія	Значення для бізнесу та аудиту
1972	Доповідь «Межі зростання» (Римський клуб)	Вперше математично доведено обмеженість ресурсів
1987	Доповідь Брундтланд «Наше спільне майбутнє»	Визначення сталого розвитку, яке використовується досі
1992	Саміт у Ріо-де-Жанейро (Порядок денний на XXI століття)	Поява принципу «забруднювач платить»
2000	Глобальний договір ООН	10 принципів у сферах прав людини, праці, екології, антикорупції
2015	Паризька кліматична угода + Цілі сталого розвитку (17 SDG)	Обов'язкові зобов'язання країн щодо скорочення викидів

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

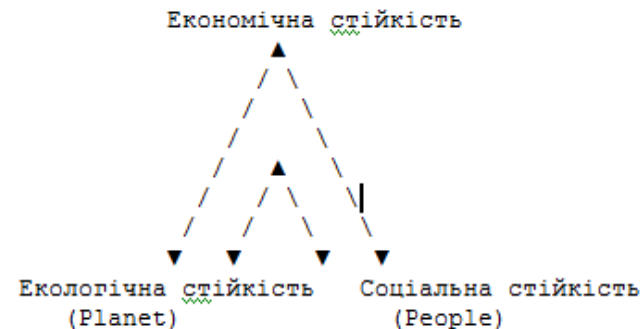

1. Концепція сталого розвитку та її значення для сучасного суспільства

Класичне визначення сталого розвитку

«Сталий розвиток – це такий розвиток, що задовольняє потреби сьогодення, не ставлячи під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби»
(Комісія Брундтланд, 1987)

Три виміри (потрійний критерій, Triple Bottom Line – 3BL):

Економічна (Profit) – здатність генерувати довгостроковий прибуток без шкоди для інших вимірів

Екологічна (Planet) – використання ресурсів у межах відновлювальної здатності планети

Соціальна (People) – соціальна справедливість, права людини, гідна праця

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

1. Концепція сталого розвитку та її значення для сучасного суспільства

Чому сталий розвиток став невід'ємною частиною корпоративного управління?

Драйвер	Характеристика	Реальний вплив на компанію
Регуляторний	Закони ЄС (CSRD, CSDDD), податки на CO ₂	Невиконання → штрафи до 5% обороту
Фінансовий	Принципи сталого фінансування (SFDR, EU Taxonomy)	Банки вимагають ESG-метрики для кредитів
Ринковий	Споживачі обирають «зелені» бренди	Втрата ринкової частки без прозорості
Інвестиційний	40+ трильйонів доларів під управлінням PRI	Відмова від вуглецевих активів (carbon bubble)
Репутаційний	Ризики грінвошингу	Падіння капіталізації після скандалів

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

1. Концепція сталого розвитку та її значення для сучасного суспільства

Сталий розвиток як основа «нефінансових ризиків»

У сучасному аудиті **ESG-ризики** класифікуються як:

Перехідні ризики – пов'язані з переходом до низьковуглецевої економіки (зміна технологій, вуглецеві податки)

Фізичні ризики – зміна клімату (повені, посухи порушують ланцюги поставок)

Соціальні ризики – страйки, порушення прав людини в ланцюзі поставок

Ризики управління – корупція, недостатній контроль за ESG-даними

Вимога CSRD: компанія повинна не просто перерахувати ці ризики, а показати, як вони впливають на бізнес-модель, і які заходи вживаються.

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

1. Концепція сталого розвитку та її значення для сучасного суспільства

Цілі сталого розвитку (SDG) як орієнтир для бізнесу

17 цілей ООН (2015–2030) – це **рамка для стратегічного планування**.

Для компаній найчастіше релевантні:

SDG 7 (доступна чиста енергія) → перехід на відновлювану енергетику

SDG 8 (гідна праця) → соціальні стандарти для постачальників

SDG 9 (інновації та інфраструктура) → еко-дизайн продуктів

SDG 12 (відповідальне споживання) → циркулярна економіка

SDG 13 (боротьба зі зміною клімату) → вуглецева нейтральність

2. Екологічна, соціальна та управлінська відповідальність бізнесу (ESG)

Структура ESG: що стоїть за кожною літерою

Е – Environmental (екологічна) – вплив компанії на довкілля та залежність від природних ресурсів.

Ключові теми	Приклади показників	Нормативна база ЄС
Зміна клімату	Викиди GHG Score 1,2,3	CSRD (ESRS E1), Таксономія
Забруднення	Викиди NO _x , SO _x , мікропластик	ESRS E2, Директива про промислові викиди
Водні ресурси	Водоспоживання, скиди	ESRS E3, Водна рамкова директива
Біорізноманіття	Вплив на екосистеми	ESRS E4, EU Biodiversity Strategy 2030
Циркулярна економіка	Частка перероблених матеріалів	ESRS E5, План дій з циркулярної економіки

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

2. Екологічна, соціальна та управлінська відповідальність бізнесу (ESG)

S – Social (соціальна) – відносини з працівниками, громадами, споживачами.

Ключові теми	Приклади показників	Релевантні стандарти
Умови праці	Плинність кадрів, нещасні випадки	ESRS S1, МОП конвенції
Рівність та різноманіття	Гендерний розрив в оплаті	ESRS S1, Директива про прозорість оплати
Права людини	Дитяча/примусова праця в ланцюзі	CSDDD, ESRS S2 (працівники ланцюга)
Відповідальні продукти	Інциденти безпеки продукції	ESRS S4, Директива про загальну безпеку продукції

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

2. Екологічна, соціальна та управлінська відповідальність бізнесу (ESG)

G – Governance (управлінська) – якість корпоративного управління та етики.

Ключові теми	Приклади показників	Вимоги ЄС
Структура управління	Незалежність ради директорів	ESRS G1, Кодекси корп. управління
Винагорода	Зв'язок бонусів з ESG-цілями	ESRS G1, Shareholder Rights Directive
Боротьба з корупцією	Кількість випадків хабарництва	ESRS G1, Директива про кримінальну відповідальність
Податкова прозорість	Ефективна ставка податку по країнах	Директива про публічну податкову звітність

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

2. Екологічна, соціальна та управлінська відповідальність бізнесу (ESG)

ESG не благодійність, а управління ризиками

Поширена помилка

ESG часто сприймають як «соціально відповідальне інвестування» або PR.

Реальність з позиції аудитора

ESG – це **ідентифікація, оцінка та управління нефінансовими ризиками**, які мають фінансові наслідки.

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

2. Екологічна, соціальна та управлінська відповідальність бізнесу (ESG)

ESG-рейтинги та їхня роль у прозорості

Основні провайдери: MSCI, Sustainalytics, S&P Global (CSA), ISS ESG.

Як це працює?

Агентство збирає публічну звітність та (іноді) опитування → зважує показники за галузевою методологією → присвоює рейтинг (наприклад, AAA–CCC).

Проблеми, які бачить аудитор:

- Низька кореляція між рейтингами різних агентств ($R^2 \sim 0.3$)
- Відсутність стандартизованого аудиту вхідних даних
- Можливість «рейтингового арбітражу» – компанія обирає найвигіднішого провайдера

Висновок для бізнесу: рейтинги – це орієнтир, але не заміна первинній ESG-звітності за ESRS.

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

2. Екологічна, соціальна та управлінська відповідальність бізнесу (ESG)

ESG в ланцюзі поставок (Scope 3 та CSDDD)

Для багатьох компаній **80–90% впливу** знаходиться не на їхньому заводі, а у постачальників.

CSDDD (Corporate Sustainability Due Diligence Directive) – обов'язок великих компаній ЄС:

- Проводити належну обачність щодо прав людини та довкілля в ланцюзі поставок
- Ідентифікувати факти дитячої/примусової праці, вирубки лісів, забруднення
- Розробити план коригувальних дій
- Нести цивільну відповідальність** за шкоду, заподіяну постачальниками

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

2. Екологічна, соціальна та управлінська відповідальність бізнесу (ESG)

ESG та стале фінансування (SFDR, Green Bonds)

Регламент SFDR (Sustainable Finance Disclosure Regulation) вимагає від фінансових установ:

- Класифікувати фонди як Art. 6 (немає ESG), Art. 8 (сприяє ESG), Art. 9 (має ESG метою)
- Розкривати Principal Adverse Impacts (PAI) – основні негативні впливи інвестицій

Зелені облігації (Green Bonds) за стандартом ICMA/CBI:

Емітент зобов'язаний звітувати про використання коштів та екологічний ефект. **Верифікація** обов'язкова (друга сторона).

Для корпоративного фінансиста: без якісного ESG-звіту – вищі ставки за кредитами або відмова в «зеленому» фінансуванні.

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

2. Екологічна, соціальна та управлінська відповідальність бізнесу (ESG)

Підсумок

Концепція	Сутність	Наслідки для компанії
Сталий розвиток	Баланс економіки, екології, соціуму	Стратегічне планування на 10–30 років
ESG	Система оцінки нефінансових ризиків	Обов'язкове розкриття за CSRD, штрафи за недотримання
Відповідальність бізнесу	Від філантропії до юридичних зобов'язань	Due diligence в ланцюзі поставок, ризик позовів

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

3. Нефінансова звітність як інструмент забезпечення прозорості діяльності компаній

Нефінансова звітність (НФЗ) – це сукупність структурованих даних про вплив компанії на довкілля, соціальну сферу, права людини, боротьбу з корупцією, а також про політику управління ризиками сталого розвитку.

Ключова відмінність від фінансової звітності: НФЗ не вимірюється безпосередньо в грошових одиницях, але має прямий вплив на майбутні грошові потоки, вартість капіталу та репутацію.

Етапи еволюції:

1970–1990-ті – соціально відповідальні звіти (добровільні)

2000–2014 – звіти зі сталого розвитку за GRI

2014–2022 – обов'язкова НФЗ за Директивою ЄС 2014/95/EU (NFRD)

з 2023 – перехід до CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive) – аудит, цифрове таксономію, подвійна суттєвість

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

3. Нефінансова звітність як інструмент забезпечення прозорості діяльності компаній

Функції нефінансової звітності для прозорості

Прозорість ≠ просто розкриття даних.
Це можливість для стейкхолдерів робити обґрунтовані судження.

Функція	Опис
Інформаційна	надання даних про викиди, гендерну рівність, умови праці в ланцюзі поставок
Підзвітна	перед інвесторами, громадськістю, регуляторами
Сигнальна	демонстрація довгострокової стійкості бізнес-моделі
Дисциплінуюча	внутрішній контроль та аудит ESG-метрик

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

3. Нефінансова звітність як інструмент забезпечення прозорості діяльності компаній

Подвійна суттєвість (double materiality) – наріжний камінь прозорості за CSRD

Традиційна суттєвість (тільки фінансова) → вплив зовнішнього світу на компанію.

Подвійна суттєвість:

Impact materiality – вплив компанії на суспільство та довкілля (наприклад, викиди CO₂)

Financial materiality – вплив ESG-факторів на фінансовий стан компанії (наприклад, вуглецевий податок)

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

3. Нефінансова звітність як інструмент забезпечення прозорості діяльності компаній

Прозорість як інструмент проти "грінвошингу"

Грінвошинг (greenwashing) – маніпулятивне подання компанії як екологічно відповідальної без реальних дій.

Роль НФЗ:

- стандартизовані показники (наприклад, ESRS)
- вимога до зовнішньої верифікації (обмежена впевненість → поступово розумна)
- санкції за недостовірні дані (з 2024 – перевірки Європейським органом з цінних паперів та ринків)

Для аудитора: нефінансова звітність тепер є таким же об'єктом перевірки, як і фінансова, з ризиками суттєвих викривлень.

4. Європейські вимоги до розкриття інформації у сфері сталого розвитку

Архітектура регулювання ЄС у сфері ESG-звітності
(станом на 2026 рік)

Основні документи, що формують правове поле:

Нормативний акт	Зміст
CSRD (2022/2464/EU)	Головна директива про корпоративну звітність зі сталого розвитку. Замінює NFRD.
ESRS (European Sustainability Reporting Standards)	12 стандартів (2 загальних + 10 тематичних: E1–E5 – довкілля, S1–S4 – соціальна сфера, G1 – управління)
Таксономія ЄС (2020/852)	Класифікація "зелених" видів діяльності (6 цілей, включаючи пом'якшення зміни клімату)
CSDDD (Corporate Sustainability Due Diligence Directive)	Належна обачність щодо прав людини та довкілля в ланцюгах створення вартості

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

4. Європейські вимоги до розкриття інформації у сфері сталого розвитку

Ключові вимоги CSRD

Хто зобов'язаний звітувати (поетапно):

- з **2025** (за 2024 рік) – великі компанії (500+ осіб), що вже звітували за NFRD
- з **2026** (за 2025 рік) – всі великі компанії (2 з 3 критеріїв: 250+ осіб, €40 млн обороту, €20 млн активів)
- з **2027** (за 2026 рік) – МСП, що публічно торгуються (опція спрощених стандартів)
- з **2029** (за 2028 рік) – неєвропейські компанії з оборотом >€150 млн в ЄС

Що саме розкривати (за ESRS):

- Бізнес-модель та стратегія стійкості
- ESG-політики, цілі, прогрес
- Опис процесу due diligence
- Основні ризики та можливості (подвійна суттєвість)
- Ключові показники: GHG Score 1,2,3, частка "зеленого" обороту, гендерний розрив в оплаті, випадки корупції тощо.

Формат звітування:

- В єдиному файлі з фінансовим звітом (або окремо, але одночасно)
- **Машиночитаний формат** (XBRL/ESEF) – з 2026 обов'язково
- Електронне маркування таксономії

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

4. Європейські вимоги до розкриття інформації у сфері сталого розвитку

Вимога до аудиту (обмежена впевненість)

Згідно з CSRD, нефінансова звітність підлягає **обов'язковій зовнішній верифікації**:

- До 2028 року – рівень **limited assurance** (обмежена впевненість, ISAE 3000)
- Після 2028 – перехід до **reasonable assurance** (розумна впевненість, як у фінансовому аудиті)

Наслідки для аудиторської професії:

- Потрібні знання ESRS + Таксономії
- Окремі процедури: тестування ESG-даних (викиди, соціальні метрики)
- Оцінка систем внутрішнього контролю за нефінансовою інформацією (ICOFR → ICFR + ICOER)

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

4. Європейські вимоги до розкриття інформації у сфері сталого розвитку

Таксономія ЄС – прозорість "зелених" інвестицій

Для чого: боротьба з грінвошингом на фінансових ринках. Компанія повинна розкривати:

1. Частка обороту, що відповідає таксономії (Turnover KPI)
2. Частка CapEx (інвестицій) – "зелені" активи
3. Частка OpEx – операційні витрати на зелені проєкти

Умова відповідності таксономії: діяльність значно не шкодить іншим 5 цілям (DNSH – Do No Significant Harm) + мінімальні соціальні гарантії.

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

4. Європейські вимоги до розкриття інформації у сфері сталого розвитку

Практичні виклики для компаній ЄС

Виклик	Приклад	Шлях вирішення
Якість даних ланцюга поставок	Score 3 викиди (постачальники з Азії)	Контрактні вимоги до звітності, галузеві ініціативи
Подвійна суттєвість	Як оцінити вплив на біорізноманіття?	Використання галузевих метрик (ENCORE, SBTN)
Гармонізація з ESRS	Раніше звітували за GRI – тепер потрібна мапа відповідності	ESRS допускає GRI, але з додатками
Аудиторські докази	Чи достатньо сертифікату ISO 14001?	Ні, потрібні первинні дані (рахунки за енергію, журнали викидів)

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

4. Європейські вимоги до розкриття інформації у сфері сталого розвитку

Санкції та нагляд за нефінансовою прозорістю

- **ESMA** (European Securities and Markets Authority) – координує національні регулятори (в Німеччині – BaFin, у Франції – AMF)
- Можливі штрафи: до 10 млн € або 5% річного обороту (залежить від країни)
- Відповідальність посадових осіб: член ради директорів може бути притягнутий за недостовірну ESG-звітність
- **Green Claims Directive** (очікується 2026) – заборона загальних "екологічних" заяв без підтвердження

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

4. Європейські вимоги до розкриття інформації у сфері сталого розвитку

Підсумок

- **Нефінансова звітність** перетворилася з добровільної ініціативи на **обов'язковий регуляторний інструмент** прозорості.
- **Подвійна суттєвість** – унікальна риса європейського підходу, що змінює логіку аудиту.
- **CSRD + ESRS + Таксономія** формують найсуворішу у світі систему ESG-розкриттів.
- З 2026 року кожен великий аудит (за законодавством ЄС) обов'язково включатиме перевірку нефінансової інформації.
- **Прозорість без аудиту** – це риторика. Європа обрала шлях **верифікованої прозорості** з переходом до розумної впевненості.

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

5. Надання впевненості щодо нефінансової звітності та інформації зі сталого розвитку

Чому нефінансова звітність потребує впевненості?

Ключова відмінність від фінансового аудиту:

Фінансовий аудит має столітню історію, чіткі стандарти (ISA) та усталену практику.

Нефінансова звітність донедавна була «нічиєю землею» – компанії публікували дані без перевірки, що породжувало:

- **Грінвошинг** (Volkswagen – «Dieselgate», H&M – неправдиві заяви про сталість)
- **Розбіжності в даних** (та сама компанія звітує по-різному в різних країнах)
- **Відсутність порівнянності** (різні показники, методики розрахунку)

Висновок CSRD: з 2026 року (для більшості компаній) нефінансова звітність підлягає **обов'язковій зовнішній верифікації**, аналогічно до фінансової.

5. Надання впевненості щодо нефінансової звітності та інформації зі сталого розвитку

Рівні впевненості: обмежена vs розумна

У контексті нефінансової звітності використовуються два рівні, визначені в **ISAE 3000 (Revised)** – міжнародному стандарті завдань з надання впевненості, не пов'язаних з аудитом чи оглядом історичної фінансової інформації.

Характеристика	Обмежена впевненість (Limited assurance)	Розумна впевненість (Reasonable assurance)
Рівень впевненості	Помірний (moderate), негативна форма висновку	Високий (high), позитивна форма висновку
Формулювання висновку	«Нам не стало відомо про суттєві викривлення»	«На нашу думку, звітність складена достовірно в усіх суттєвих аспектах»
Обсяг процедур	Аналітичні процедури, інтерв'ю, обмежене тестування	Тестування контроль, детальні перевірки, підтвердження, спостереження
Оцінка ризиків	Без формальної оцінки систем контролю	Поглиблена оцінка ризиків, включаючи тестування контролів
Вартість	Нижча	На 40–70% вища
CSRD вимога	До 2028 року – обов'язково	З 2028/2029 – поступовий перехід

Важливо! Розумна впевненість для ESG-даних – це **не копія фінансового аудиту**.
Методологія адаптується під природу даних (наприклад, супутникові знімки для вирубки лісів, опитування працівників для соціальних метрик).

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

5. Надання впевненості щодо нефінансової звітності та інформації зі сталого розвитку

Стандарти верифікації нефінансової інформації

У ЄС дозволені та визнаються:

Стандарт	Організація	Типове використання
ISAE 3000 (Revised)	IAASB	Універсальний для будь-якої нефінансової інформації
AA1000AS v3	AccountAbility	Верифікація звітів за GRI, включно з інклюзивністю стейкхолдерів
ASAE 3000 (Австралія)	AUASB	Локальний еквівалент ISAE 3000
Постанова ЄС про аудит (537/2014)	ЄС	Для статутних аудиторів, що перевіряють ESG-звітність у складі фінансової

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

5. Надання впевненості щодо нефінансової звітності та інформації зі сталого розвитку

Методологія аудиту ESG-звітності

Етап 1. Прийняття завдання та оцінка незалежності

- Перевірка, чи аудитор не надавав консультацій з розробки ESG-стратегії (загроза самоперевірки)
- Угода про завдання – окремий лист від фінансового аудиту

Етап 2. Розуміння бізнесу та ESG-контексту

- Аналіз галузевих ризиків (для нафтогазу – викиди, для fashion – соціальний ланцюг)
- Оцінка **подвійної суттєвості**, проведеної компанією (чи коректно визначено межі)
- Перевірка відповідності ESRS (які стандарти застосовані, чи є пропуски)

Етап 3. Оцінка систем внутрішнього контролю (ICOFR → ICOER)

- **ICOER** (Internal Control over ESG Reporting) – новий термін в аудиті
- Контрольне середовище: хто відповідає за ESG-дані? Чи є кодекс етики?
- Ризики: несанкціонована зміна даних про викиди, маніпуляція соціальними метриками

5. Надання впевненості щодо нефінансової звітності та інформації зі сталого розвитку

Етап 4. Процедури по суті (залежно від рівня впевненості)

Тип даних	Приклад показника	Процедури для limited assurance	Додаткові процедури для reasonable
Операційні (логістика)	Витрати пального	Аналітичне порівняння з попереднім роком, інтерв'ю	Підтвердження від постачальника пального, тестування Чек-листів водіїв
Інженерні (викиди)	Score 1 CO ₂	Перевірка коефіцієнтів викидів (DEFRA, IPCC)	Спостереження за вимірювальним обладнанням
Соціальні	Нещасні випадки з втратою робочого часу	Звірка з журналом подій, інтерв'ю з HR	Відстеження випадку до первинних документів (лікарняні)
Управлінські	Гендерний розрив в оплаті	Отримання підтвердження від HR-системи	Детальний аналіз зарплат по окремих відділах

Етап 5. Формування висновку та звіт незалежного практика

- Окремий звіт (може бути об'єднаний з фінансовим аудиторським висновком)
- Застережна частина, якщо є обмеження обсягу

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

5. Надання впевненості щодо нефінансової звітності та інформації зі сталого розвитку

Особливі виклики при верифікації Score 3 викидів

Score 3 – непрямі викиди за межами контролю компанії (ланцюг поставок, використання продукту, відрядження). Для багатьох компаній це 80–90% вуглецевого сліду.

Чому це складно для аудитора:

- Дані від **третіх сторін** (постачальники часто не мають систем обліку)
- **Приблизні розрахунки** (середньогалузеві коефіцієнти замість реальних даних)
- **Подвійний підрахунок** (якщо постачальник теж звітує Score 1)

Практичний підхід (на основі ESRS E1):

Визначити, які категорії Score 3 є суттєвими (15 категорій згідно з GHG Protocol)

Перевірити, чи компанія використала **первинні дані** (від постачальників) або вторинні (галузеві бази)

Для limited assurance – прийнятна перевірка репрезентативної вибірки постачальників

Для reasonable assurance – потрібна верифікація даних принаймні 70% викидів за обсягом

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

5. Надання впевненості щодо нефінансової звітності та інформації зі сталого розвитку

Типові аудиторські докази в ESG-верифікації

Категорія даних	Джерела доказів	Документи
Енергоспоживання	Рахунки за електроенергію, газ	Договори, рахунки-фактури, показання лічильників
Викиди CO ₂	Розрахунки за методикою IPCC	Таблиці з коефіцієнтами, дані про спалене паливо
Водокористування	Рахунки водоканалу, власні вимірювання	Акти зняття показань, звіти про очищення
Соціальні метрики	HR-системи, опитування задоволеності	Штатні розписи, акти НС, колективні договори
Управлінські метрики	Протоколи ради директорів	Політика винагород, антикорупційна програма

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

5. Надання впевненості щодо нефінансової звітності та інформації зі сталого розвитку

Відповідальність аудитора за ESG-звітність

Регуляторні ризики:

- ESMA (Європейське управління з цінних паперів та ринків) перевіряє якість ESG-верифікацій з 2025 року
- Національні регулятори (BaFin, AMF, KNF) можуть накладати штрафи на аудитора за недбалість
- **Судові позови** від інвесторів, які покладалися на недостовірний ESG-звіт

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

6. Значення нефінансової прозорості для зміцнення суспільної довіри

Довіра як нематеріальний актив

У сучасній економіці **довіра** є критичним ресурсом:

- Компанії з високим рівнем довіри мають на **20–30% вищу ринкову капіталізацію** (Edelman Trust Barometer)
- Криза довіри обходиться в 5–10% річного прибутку (втрата клієнтів, бойкот, регуляторні штрафи)

Нефінансова прозорість – це механізм виробництва довіри через підзвітність.

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

6. Значення нефінансової прозорості для зміцнення суспільної довіри

Як ESG-звітність впливає на різні групи стейкхолдерів

Стейкхолдер	Що їх цікавить	Як прозорість зміцнює довіру
Інвестори	Сталість бізнес-моделі, ризики	Достовірна ESG-звітність дозволяє оцінити перехідні ризики (наприклад, вуглецеві податки)
Споживачі	Етичність продукту	73% споживачів ЄС готові платити більше за верифіковані сталі продукти (Eurobarometer 2025)
Працівники	Умови праці, рівність	Gen Z і Millennials обирають роботодавця з сильним ESG (PwC Global Workforce Survey)
Громади	Вплив на довкілля, локальна економіка	Прозорі звіти про викиди, водокористування, створення робочих місць
Регулятори	Дотримання законів (CSRD, CSDDD)	Зниження наглядового тиску при доведеній прозорості
НУО	Права людини, біорізноманіття	Відкриті дані дозволяють будувати діалог замість конфронтації

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

6. Значення нефінансової прозорості для зміцнення суспільної довіри

Прозорість як антидот до грінвошингу

Грінвошинг (greenwashing) – одна з головних загроз довірі. Найпоширеніші форми:

Необґрунтовані заяви («екологічний», «зелений», «біо-» без доказів)

Вибіркове розкриття (показуємо хороші показники, приховуємо погані)

Символічні дії (посадили 100 дерев, але вирубили 1000)

Непрозора методологія («100% відновлювана енергія» без урахування сертифікатів REC)

Як верифікація бореться з грінвошингом:

- Зобов'язує компанію розкривати **методологію розрахунку**
- Перевіряє **адекватність доказів** (чи дійсно дерева посаджені)
- Вимагає **розкриття обмежень** (наприклад, що Score 3 оцінено приблизно)

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

6. Значення нефінансової прозорості для зміцнення суспільної довіри

Взаємозв'язок фінансової та нефінансової прозорості

Помилка минулого: фінансова звітність існує окремо від ESG.

Реальність CSRD: фінансова звітність тепер не може бути достовірною без врахування ESG-факторів.

Приклад

*Якщо компанія не розкрила потенційні штрафи за порушення екологічного законодавства (ESRS E2), то фінансове зобов'язання (провізія) буде заниженим. Аудитор фінансової звітності **зобов'язаний** використати ESG-дані при оцінці резервів.*

Інтегрована звітність (Integrated Reporting – IR) – концепція, що поєднує шість видів капіталів (фінансовий, виробничий, інтелектуальний, людський, соціальний, природний). Європейська комісія рекомендує IR як найкращу практику.

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

6. *Значення нефінансової прозорості для зміцнення суспільної довіри*

Довіра через цифрову доступність (ESEF + XBRL)

З 2026 року CSRD вимагає **машиночитаного формату** для ESG-звітності (розширення ESEF):

- XBRL- тегування всіх ESRS-показників
- Єдина європейська таксономія (ESRS Taxonomy)

Наслідки для довіри:

Інвестори зможуть автоматично порівнювати ESG-дані сотень компаній, а регулятори – виявляти аномалії алгоритмічно. Прозорість стає не лише можливістю, але й **об'єктивною характеристикою ринку**.

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

6. Значення нефінансової прозорості для зміцнення суспільної довіри

Межі прозорості: коли багато інформації шкодить?

Академічна дискусія (включно з позицією CPA):

- **Інформаційне перевантаження (information overload)** – занадто багато даних ускладнює ухвалення рішень
- **Стратегічна невизначеність** – надмірне розкриття може нашкодити конкурентній позиції
- **Витрати на підготовку** – для МСП тягар верифікації може перевищувати вигоди

Компромісне рішення ЄС:

- Спрощені стандарти для МСП (ESRS LSME)
- Поступове впровадження (до 2028 року – limited assurance)
- Принцип «materiality» – розкривати лише суттєве

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

6. Значення нефінансової прозорості для зміцнення суспільної довіри

Від нефінансової звітності до сталої бізнес-моделі

Кінцева мета прозорості – не сам звіт, а зміна поведінки.

Рівень	Що змінюється	Як це виміряти
Розкриття	Компанія публікує дані	Наявність верифікованого ESG-звіту
Управління	ESG-ризики включені в стратегію	ESG-метрики в KPI топ-менеджменту
Результат	Реальне зниження впливу	Зменшення викидів, покращення соціальних умов

Прозорість без зобов'язання діяти – це просто PR.
Прозорість + аудит + регуляторна відповідальність – це двигун трансформації.

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

6. Значення нефінансової прозорості для зміцнення суспільної довіри

Підсумок

Ключова теза	Коротке формулювання
Впевненість	ESG-звітність має бути верифікована – спочатку обмежена, згодом розумна впевненість
Методологія	ISAE 3000 + ESRS + галузеві особливості – основа аудиту
Довіра	Нефінансова прозорість зменшує асиметрію інформації та створює нематеріальний актив
Інтеграція	Фінансовий та ESG-аудит більше не можуть існувати окремо
Майбутнє	Цифрова таксономія (XBRL) + автоматизований аналіз ESG-ризиків

Co-funded by
the European Union

Sumy National
Agrarian University

ДЯКУЄМО ЗА УВАГУ!!!

ВЕБ СТОРІНКА проекту	https://projects.snau.edu.ua/eustrust/
Команда проекту	https://projects.snau.edu.ua/eustrust/proiekt-ta-komanda/komanda-proiektu/